

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

30 września 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Wesołowski (przewodniczący)

SSN Ireneusz Kunicki

SSN Mariusz Załucki (sprawozdawca)

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 30 września 2025 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej syndyka masy upadłości Bank spółki akcyjnej w upadłości w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu
z 17 marca 2022 r., I ACa 1469/21,
w sprawie z powództwa syndyka masy upadłości Bank spółki akcyjnej w upadłości
w W.
przeciwko A.C.
o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną,

- 1. oddala skargę kasacyjną;**
- 2. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 2 700 (dwa tysiące siedemset) złotych zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

Ireneusz Kunicki

Krzysztof Wesołowski

Mariusz Załucki

UZASADNIENIE

Strona powodowa domagała się uznania umowy dożywocia zawartej w dniu 22 września 2017 r. między pozwanym i jego wujkiem J.C. za bezskuteczną. Podniosła, że jej poprzednik prawny zawarł z dożywotnikiem J.C. oraz A.M. umowę kredytu hipotecznego indeksowanego do CHF. Z uwagi na wypowiedzenie pismem z 18 października 2018 r. wskazanej umowy, strona powodowa na dzień sporządzenia umowy dożywocia posiadała względem J.C. wierzytelność w kwocie 292 509,78 CHF, natomiast na 10 września 2019 r. 1 207 016,46 zł (obecnie jest ona wyrażona w polskich złotych).

Wyrokiem z 22 czerwca 2021 r. Sąd Okręgowy we Wrocławiu oddalił powództwo, ustalwszy że skoro jedną z przesłanek skuteczności skargi pauliańskiej jest wykazanie, że w wyniku zaskarżonej czynności prawnej dłużnik stał się niewypłacalny lub niewypłacalny w większym stopniu (art. 527 § 2 k.c.), to ustalenie niewypłacalności dłużnika (lub jej stopnia) nie byłoby możliwe bez uprzedniego ustalenia tytułu i wysokości wierzytelności. Dlatego należało zbadać istnienie wierzytelności strony powodowej. Sąd pierwszej instancji zauważył, że wysokość chronionej wierzytelności budzi wątpliwości z uwagi na abuzywność niektórych jej postanowień o charakterze indeksacyjnym, które, zgodnie z bogatą i utrwaloną linią orzecniczą TSUE, precyzowaną też przez Sąd Najwyższy, nie określały precyzyjnie ani wysokości świadczenia banku, ani świadczenia dłużnika. Dawało to asumpt do przyjęcia, że umowa kredytu jest nieważna.

Ocenę tę podzielił w wyroku z 17 maja 2022 r. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu, podkreślając że w systemie odpowiedzialności ze skargi pauliańskiej kluczową przesłanką jest istnienie wskazanej wierzytelności, jej niewątpliwy charakter zarówno co do zasady, jak i co do wysokości. Choć na etapie apelacji powód zastrzegł, że w razie podtrzymania oceny prawnej Sądu pierwszej instancji przysługiwałaby mu wierzytelność w wysokości kapitału, to nie mogło to wpłynąć na wynik postępowania, ponieważ wierzytelność o zwrot nienależnie spełnionego świadczenia jest odmienna od wierzytelności wynikającej z umowy kredytu. W postępowaniu o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną ochronie podlega zaś skonkretyzowana, wskazana przez powoda wierzytelność.

Wyrok Sądu Apelacyjnego został zaskarżony skargą kasacyjną przez stronę powodową. W skardze sformułowano zarzuty naruszenia następujących przepisów prawa: art. 385¹ § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 65 § 1 i 2 k.c. w zw. z § 1 ust. 1, § 9 ust. 2, § 10 ust. 3 i § 6 ust. 1 umowy kredytu; art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 353¹ k.c.; art. 65 § 1 i 2 k.c., zw. z § 9 ust. 2, § 10 ust. 3 oraz § 6 ust. 1 umowy kredytu; art. 58 § 1 k.c. i art. 385¹ § 1 k.c.; art. 385¹ § 2 k.c. w zw. z art. 65 § 1 i 2 k.c., art. 358 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. XLIX ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Przepisy wprowadzające kodeks cywilny oraz art. 41 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe. Powód kwestionował przede wszystkim ocenę prawną dotyczącą wskazanej umowy kredytu, wnosząc o uchylenie zaskarżonego orzeczenia, przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i wydanie rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany wniósł m.in. o jej oddalenie i rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzuty skargi kasacyjnej nie są zasadne.

W ostatnich latach do Sądu Najwyższego trafiło wiele spraw odnoszących się do problemów prawnych opisanych w skardze kasacyjnej przez skarżącego. W konsekwencji ukształtowała się linia orzecznicza, uwzględniająca bogaty dorobek judykatury Trybunału Sprawiedliwości UE. Rozwój orzecznictwa na temat tzw. „kredytów frankowych” osiągnął swoje apogeum 25 kwietnia 2024 r. powzięciem przez SN w składzie całej Izby Cywilnej uchwały III CZP 25/22, mającej moc zasady prawnej *ex lege* (art. 87 ustawy o SN).

W uchwale SN podsumował dotychczasową linię orzeczniczą, przyjmując że:

1. W razie uznania, że postanowienie umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie jest wiążące, w obowiązującym stanie prawnym nie można przyjąć, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów.

2. W razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego umowa nie wiąże także w pozostałym zakresie.
3. Jeżeli w wykonaniu umowy kredytu, która nie wiąże z powodu niedozwolonego charakteru jej postanowień, bank wypłacił kredytobiorcy całość lub część kwoty kredytu, a kredytobiorca dokonywał spłat kredytu, powstają samodzielne roszczenia o zwrot nienależnego świadczenia na rzecz każdej ze stron.
4. Jeżeli umowa kredytu nie wiąże z powodu niedozwolonego charakteru jej postanowień, bieg przedawnienia roszczenia banku o zwrot kwot wypłaconych z tytułu kredytu rozpoczyna się co do zasady od dnia następującego po dniu, w którym kredytobiorca zakwestionował względem banku związanie postanowieniami umowy.
5. Jeżeli umowa kredytu nie wiąże z powodu niedozwolonego charakteru jej postanowień, nie ma podstawy prawnej do żądania przez którąkolwiek ze stron odsetek lub innego wynagrodzenia z tytułu korzystania z jej środków pieniężnych w okresie od spełnienia nienależnego świadczenia do chwili popadnięcia w opóźnienie co do zwrotu tego świadczenia.

Odstąpienie od zasady prawnej przyjętej przez skład całej izby SN jest zaś możliwe tylko poprzez wydanie kolejnej uchwały w analogicznym składzie (art. 88 ustawy o SN), co do dnia rozpoznawania skargi kasacyjnej w niniejszej sprawie nie nastąpiło.

Zarzuty podniesione w skardze kasacyjnej, w świetle stanowiska Izby Cywilnej SN wyrażonego w uchwale z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22, nie mogły więc odnieść pożądanego przez skarżącego skutku. Przyglądając się treści sformułowanych zarzutów skargi kasacyjnej trzeba bowiem wskazać, że umowa stron niewątpliwie miała charakter abuzywny, zawierała klauzule abuzywne, co uprawniało do przyjęcia poglądu o jej nieważności. Rozstrzygnięcie Sądów *meriti* dostrzega wszystkie wynikające z tego konsekwencje i jest w tym zakresie poprawne. Nie doszło więc w sprawie do naruszenia wskazanych w skardze kasacyjnej przepisów prawa.

Trzeba dodać, że podobne sprawy dotyczące zarzutów powoda w sporze z innymi osobami były już niejednokrotnie przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego, który analogiczne skargi kasacyjne pozwanego wiele razy już oddalał. Sąd Najwyższy w niniejszym składzie nie widzi jakichkolwiek wystarczających powodów by rozstrzygnięcie niniejszej sprawy miało być odmienne.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ oddalił skargę kasacyjną. O kosztach postępowania orzekł zaś na zasadach wynikających z art. 98 k.p.c.

Ireneusz Kunicki

Krzysztof Wesołowski

Mariusz Załucki

[SOP]